

Marthinsen, Hege

Fra: Postmottak Finansdepartementet
Sendt: 1. desember 2003 09:47
Til: Marthinsen, Hege
Emne: VS: Høring - NOU 2003:23 Evaluering av regnskapsloven.

2003011310_12657
_O.doc (57 kB)...

-----Opprinnelig melding-----
Fra: Holm, Elisa [mailto:elisa.holm@ssb.no]
Sendt: 1. desember 2003 09:24
Til: Postmottak Finansdepartementet
Emne: Høring - NOU 2003:23 Evaluering av regnskapsloven.

FINANSDEPARTEMENTET
C 2. DES. 2003,
Saksnr. 03 1 2931 -16
Arkivnr.

<<2003011310_12657_O.doc>> Se vedlagte saksdokumenter:

Det Kongelige Finansdepartement
Postboks 8008 Dep.
0030 Oslo

Oslo, 5.12.2003
Deres ref.: 03/2931 FM EDK, Vår ref.: 03/1909
Saksbehandler: Per Morten Holt
Seksjon for inntekts- og lønnsstatistikk

Høring - NOU 2003:23 Evaluering av regnskapsloven

Det vises til Deres brev av 17. september 2003 vedrørende høring - NOU 2003:23 Evaluering av regnskapsloven. Statistisk sentralbyrå (SSB) viser videre til det høringsskjemaet som var vedlagt brevet. Dette er lagt til grunn for SSBs merknader til høringen. Punkter SSB ikke har merknader til, er ikke gjengitt nedenfor.

1. Generelle merknader

Regnskapsinformasjon er en helt sentral kilde for økonomisk statistikk, herunder nasjonalregnskapet. SSB har derfor tidligere avgitt høringsuttalelser i forbindelse med regnskapsloven. For effektiv utnytting av regnskapsinformasjon i statistikken er det viktig at datagrunnlaget er ensartet og basert på felles prinsipper, regler og definisjoner. Avvikende regnskapsføring mellom foretakene vil skape problemer for sammenligning og tolkning av dataene.

Våre hovedmerknader til høringen er;

- En overgang fra arts- til funksjonsinndeling i selskapsregnskapets oppstillingsplan vil få uheldige konsekvenser for norsk økonomisk statistikk, og SSB internasjonale forpliktelser.
- Klar oppdeling av finansobjekter er viktig for nasjonalregnskapets finansielle balanser og nødvendig for å tilfredsstille kravene til objektsinndeling i internasjonale statistiske standarder.
- Det er ønskelig at det utarbeides en regnskapsstandard for regnskapspliktige uten økonomisk formål.

2. Norsk regnskapsregulering

Selskapsregnskapene står sentralt som grunnlag for økonomisk statistikk. Som påpekt under punkt 1 er det viktig for statistikkformål at regnskapsinformasjonen er mest mulig ensartet. SSB støtter derfor utvalgets forslag om at IAS-forordningens system ikke tillates for selskapsregnskapet til noen regnskapspliktige.

6. Regnskapsplikt

Utvalget foreslår at årsregnskapsplikten for utenlandske foretaks virksomhet på norsk kontinentalsokkel, unntatt petroleumsutvinning og rørledningstransport, oppheves. SSB vil i denne forbindelse vise til brev til Finansdepartementet datert 15. november 2002, vedrørende vedrørende regnskapsplikten for utenlandske foretak som driver virksomhet i Norge. SSB understreker i forbindelse med denne høringen behovet for at filialer av utenlandske foretak som driver virksomhet i Norge fortsatt skal ha regnskapsplikt. For å sikre SSB tilgang til data gjennom bruk av administrative registre er det viktig at innsendingsplikten til Regnskapsregisteret i Brønnøysund opprettholdes.

Generelt er det for SSB ønskelig at flest mulig næringsdrivende foretak følger regnskapslovens regler, uavhengig av hvordan virksomhetene er organisert.

SSB støtter for øvrig utvalgets forslag om at regnskapslovens §1-2 første ledd nr. 13 erstattes av et nytt ledd i §1-2 hvor det gis en spesifikk opplisting av særlovene som hjemler regnskapsplikt etter regnskapsloven, og hvor det presiseres at tillegg til og unntak fra reglene i regnskapsloven kan følge av bestemmelser i særlovgivningen.

7. Alminnelige bestemmelser i regnskapsloven

Utvalget foreslår i kapittel 5.2.5 at regnskapslovens §1-7 første ledd tilføyes en bestemmelse om at et regnskapsår som ikke er kalenderåret kan følges dersom dette på grunn av sesongmessig virksomhet øker årsregnskapets informasjonsverdi. SSB mener at en økt valgfrihet med hensyn på regnskapsperiode svekker kvaliteten på regnskapsdata som grunnlag for nasjonalregnskapet, både tallene for det enkelte år og for tidsseriene. SSB mener derfor at adgangen til å benytte avvikende regnskapsår i forhold til kalenderåret ikke bør utvides i forhold til dagens bestemmelser. SSB stiller seg videre negative til at det åpnes for å føre regnskapet i funksjonell valuta fremfor i norske kroner. Dette vil medføre merarbeid for SSB, ved at regnskaper ført i funksjonell valuta må omregnes til norske kroner for å oppnå sammenlignbarhet med øvrige regnskapsopplysninger som inngår i et statistikkgrunnlag.

8. Differensiering av regnskapsplikt (grenseverdier for små foretak mv.)

Med grensene for definisjon av små foretak som er satt i dagens regnskapslov, vil en svært stor andel (anslagsvis mellom 80 og 90 prosent) av foretakene komme inn under bestemmelsene om små foretak. De forenklede reglene for små foretak har dermed karakter av å være hovedreglene for regnskapsføringen i Norge, mens de alminnelige reglene vil være unntaksregler. Ved å heve grensene for små foretak ytterligere vil en enda større andel av foretakene kunne avlegge regnskapet etter disse bestemmelsene. Ut fra den sentrale plass regnskapsinformasjon har for økonomisk statistikk (jf. punkt 1) finner SSB det derfor ønskelig at dagens grenser for små foretak videreføres. Dette begrunnes også ut fra behovet for tilleggsinformasjon gjennom notekravene (jf. punktene 9.3 og 23).

9. Regnskapsregler for små foretak (forenklinger)

Utvalgets forslag om å tillate oppstilling av resultatregnskapet både etter funksjon og art vil også gjelde små foretak. SSB har kommentert vårt syn på dette under punkt 22.

Et flertall i utvalget går inn for forenklede noteopplysninger for små foretak, ut fra innholdet i EFs fjerde selskapsrettsdirektiv. Man påpeker at en del notekrav som i gjeldende lovgivning omfatter små foretak ikke er begrunnet i EØS-forpliktelser. Samtidig har utvalget vurdert kostnad/nytte ved forenklinger for små foretak. SSB vil som bruker av regnskapsinformasjon understreke betydningen av informasjon som ligger i notekravene, også for små foretak. Som et eksempel kan nevnes kravet i §7-42 tredje ledd om at aksjeselskap skal opplyse om selskapets 20 største aksjeeiere og deres eierandeler og at opplysning om eierandel under 1 prosent av aksjene kan utelates. For SSB er det svært viktig at nettopp slike opplysninger finnes i notene. Informasjon om eierforhold er av grunnleggende betydning både for sektor- og næringskoding og for å kunne skille mellom norskeid og utenlandseid enhet, for finansielle sektorbalanser, registrering av konsernknytninger med videre. Utvalgets mindretall vil i hovedsak opprettholde de nåværende notekravene til små foretak, og på bakgrunn av det ovenstående støtter SSB mindretallets syn (kapittel 7.5.10 i utredningen).

Når det gjelder forenklede krav til årsberetningen for små foretak, foreslår utvalget at det blir valgfritt om informasjon om disponering av overskudd eller dekning av tap gis i årsberetningen eller i årsregnskapet - i tilknytning til resultatregnskapet og/eller noter. SSB vil anbefale at opplysninger om disponering av overskudd og dekning av tap skal gis i tilknytning til årsregnskapet.

10. Regnskapsregler for regnskapspliktige uten økonomisk formål

Utvalget foreslår at regnskapspliktige organisasjoner kan fravike de grunnleggende prinsippene om transaksjon, opptjening og sammenstilling, når dette kan anses som god regnskapsskikk for regnskaps-

pliktige uten økonomisk vinning som formål. I tillegg foreslår utvalget et unntak som vil kunne åpne for at en aktivitetsbasert oppstillingsplan kan benyttes for resultatregnskapet.

SSB ser at det kan være hensiktsmessig å la ideelle organisasjoner fravike prinsippene for transaksjoner, opptjening og sammenstilling, samt oppstillingsplanen for resultatregnskapet, og støtter opp om at det bør utvikles en egen regnskapsstandard for regnskapspliktige uten økonomisk formål. Gjeldende regnskapslov er godt egnet når virksomheten har økonomisk formål, det vil si for virksomhet med fokus på inntjening. Derimot er ikke regnskapsloven like godt egnet når den regnskapspliktige er en organisasjon uten økonomisk formål. Det er hittil ikke utarbeidet noen regnskapsstandard som omhandler god regnskapsskikk for organisasjoner som ikke har økonomisk vinning som formål. SSB ser det som sterkt ønskelig at en slik regnskapsstandard utarbeides, og i den forbindelse ber SSB om at visse forhold blir ivare tatt under et eventuelt endret regnskapsregime;

- For SSB er det helt vesentlig at offentlige og andre tilskudd må spesifiseres og bruttoføres selv om dette i noen grad fraviker sammenstillingsprinsippet. Av hensyn til sektorgrupperingen og nasjonalregnskapet er dette viktig for å se hvilken del av de ikke-økonomiske virksomhetene som er finansiert ved tilskudd, gaver og andre bidrag. For organisasjoner som lever av tilskudd er det vesentlig å få frem dette i regnskapet, samt fordelingen av disse midlene. Det er økende behov for slik informasjon blant annet på grunn av privatiseringen av offentlige virksomheter.
- Det kan videre være et problem med periodisering dersom midler ikke blir inntektsført før den aktuelle aktiviteten settes i gang, og at det derfor oppstår avvik mellom ytet og mottatte midler. En slik asymmetri i regnskapet for de som avgir og de som mottar skaper problemer i avstemmingen av nasjonalregnskapet.
- For statistikkformål er det videre nødvendig at resultatregnskapet gir en inndeling etter art, jf. høring 8. oktober 2002 og vårt brev av 4. desember 2002. Dette er for øvrig i tråd med oppstillingsplanen som SSB ønsker seg også for virksomheter med økonomisk formål. Utvalget påpeker at SSB kan innhente de nødvendige opplysninger ved bruk av noter. Generelt er noter lite egnet til statistikkformål, og det må derfor stilles strenge krav til utforming og registrering av notene, jf. også våre kommentarer til oppstillingsplanen. SSB har tidligere forsøkt å utarbeide regnskapsstatistikk for ideelle organisasjoner på grunnlag av aktivitetsbaserte regnskaper. Det viste seg å være store forskjeller i måten resultatregnskapene og balansene var satt opp på. Dette gjorde det vanskelig å komme frem til sammenlignbare tall på tvers av de ulike organisasjonene, og at aktivitetsbaserte regnskaper dermed ikke er et godt utgangspunkt for statistikk.

14. Vurdering av finansielle instrumenter og varederivater

Ut fra statistikkhensyn støtter SSB generelt at eiendeler vurderes til virkelig verdi i regnskapet. Vi viser for øvrig til vår høringsuttalelse i brev av 8. april 2003 vedrørende forslag til endringer i regnskapsloven - egenkapitalmetoden og virkelig verdi på finansielle instrumenter.

16. Vurdering av investering i tilknyttet selskap og datterselskap

SSB har tidligere tatt til orde for at egenkapitalmetoden bør være obligatorisk ved vurdering av investeringer i tilknyttet selskap og datterselskap. Bruk av denne metoden gir et markedsverdielement og viser reinvestert fortjeneste. Vi konstaterer at utvalget foreslår å ikke pålegge bruk av egenkapitalmetoden i selskapsregnskaper for foretak som avlegger konsernregnskap, og at utvalget heller ikke foreslår å la egenkapitalmetoden bli obligatorisk i selskapsregnskapet for foretak som ikke avlegger konsernregnskap.

17. Vurdering av deltakelse i felles kontrollert virksomhet

Utvalget foreslår å endre regnskapslovens vurderingsregler for deltakelse i felles kontrollert virksomhet, slik at den regnskapspliktige i utgangspunktet fritt kan velge mellom egenkapitalmetoden, bruttometoden og kostmetoden i selskapsregnskapet. For statistikkformål vil det gi betydelige problemer å sammenstille regnskaper hvor deltakelse i felles kontrollert virksomhet kan være ført etter ulike metoder. SSB ser derfor helst at valget begrenses, helst ved at egenkapitalmetoden gjøres obligatorisk for vurdering av deltakelse i felles kontrollert virksomhet som er selskap. SSB fremmet dette synspunktet også overfor Norsk RegnskapsStiftelse i forbindelse med høring på utkast til revidert regnskapsstandard om investering i tilknyttet selskap og deltakelse i felles kontrollert virksomhet i 1999.

22 Oppstillingsplaner

Resultatregnskapet

Utvalget foreslår i kapittel 14 at det åpnes for valg mellom en arts- og funksjonsinndeling av resultatregnskapet. Dersom det velges en funksjonsinndeling må det i tillegg gis opplysninger om kostnader etter art.

Slik SSB tidligere har uttalt, vil en overgang fra arts- til funksjonsinndeling i selskapsregnskapets oppstillingsplan være en grunnleggende endring som vil få svært uheldige konsekvenser for norsk økonomisk statistikk, jf. vårt brev av 23. oktober 2002.

Nasjonalregnskapet er avhengig av at variabler som lønn, finansinntekter/-kostnader, overføringer og gevinster/tap reflekterer type inntekt/kostnad uavhengig av den funksjon inntekten/kostnaden har i regnskapet. Art er altså helt grunnleggende for nasjonalregnskapet, og vi ønsker derfor at oppstillingsplanen følger artsinndeling. Også av hensyn til annen økonomisk statistikk, som for eksempel statistikk etter EUs strukturforordning, mener vi det ikke vil være tilstrekkelig med et funksjonsinndelt regnskap med informasjon om artsfordeling i noter. Prosjektet "Et enklere Norge" har blant annet som målsetting å bidra til mindre oppgavebyrde for foretakene. Dette prosjektets målsetting kan komme i konflikt med målsettingen om et funksjonsinndelt regnskap. SSB er underlagt norsk lov å lage blant annet strukturstatistikk og å rapportere til internasjonale organer, og med et funksjonsinndelt regnskap kan SSB måtte komme til å hente inn mer opplysninger på tilleggsskjemaer enn det som gjøres i dag.

Etter vår oppfatning foretrekker revidert IAS 1 artsinndeling i selskapsregnskapet ved at art kreves som tilleggsspesifikasjon dersom funksjonsinndelingen benyttes.

Alternativet er som utvalget nevner å ta inn de nødvendige artsopplysningene i noter. Utvalget har et forslag til §7-11a som omhandler spesifisering av driftskostnader etter art dersom resultatregnskapet ikke er spesifisert etter art. Dette forslaget er, på visse punkter, for snevert til å tilfredsstille SSBs behov for artsinndeling. Dersom en funksjonsinndeling av regnskapet til slutt skulle bli valgt, er det derfor ønskelig at noteopplysningene utvides til å gjelde;

- endring i beholdning av varer under tilvirkning og ferdig tilvirkede varer
- endring i beholdning av egentilvirkede anleggsmidler
- varekostnad
- lønnskostnad
- avskrivning på varige driftsmidler og immatrielle eiendeler
- nedskrivning på varige driftsmidler og immatrielle eiendeler
- annen driftskostnad

Generelt er noteopplysninger som ikke er standardisert lite egnet til statistiske formål. Det er derfor helt vesentlig at notene som omfatter artsinndelingen blir standardiserte og kan innhentes elektronisk. Videre er det nødvendig at notene blir obligatoriske og følger regnskapet (ikke årsberetningen).

Balansen

Generelt har blanding av finansobjekter i balansen (og også blanding av finansobjekter og realkapital) store konsekvenser for avstemming av nasjonalregnskapets finansielle balanser, som er avhengig av rendyrkede finansobjekter. En klar oppdeling av finansobjektene er nødvendig for å tilfredsstille kravene til objektsgruppering i de internasjonale standardene for nasjonalregnskapet.

Utvalget foreslår i kapittel 14 sammenslåing av poster under Omløpsmidler i balansen (B III nr. 2-5). Sammenslåing av markedsbaserte obligasjoner, aksjer og andre finansielle instrumenter betyr at SSB er nødt til å innhente denne spesifikasjonen fra selskapene, noe som fører til økt rapporteringsbyrde for selskapene.

I enkelte andre tilfeller er det også uklart skille mellom de ulike finansobjektene. Dette gjelder blant annet balanseposten "Obligasjoner og andre fordringer" under Anleggsmidler. Obligasjoner er rentebærende verdipapirer og hører ikke naturlig sammen med andre fordringer. Vi ber derfor om at obligasjoner skilles ut som en egen post under anleggsmidler i oppstillingsplanen.

Videre er det uklart hvor verdipapirfondsandeler skal føres i henhold til regnskapsloven. I statistikk-sammenheng føres andeler i verdipapirfond sammen med aksjer, men uten klar føringsmåte føres muligens andeler i obligasjonsfond under obligasjoner. Vi ønsker derfor at verdipapirfondsandeler skilles ut i egne poster, alternativt inkluderes i teksten på de aktuelle aksjepostene.

Det er også noe manglende symmetri mellom fordrings- og gjeldssiden i oppstillingsplanen. Blant annet har poster på fordringssiden som "Lån til tilknyttet selskap og felles kontrollert virksomhet" ingen tilsvarende post på gjeldssiden.

23 Noteopplysninger

Som grunnlag for regnskapsinformasjon benytter SSB både Næringsoppgaven og årsregnskapet sendt inn til Regnskapsregisteret i Brønnøysund. Det viser seg at årsregnskapet er for aggregert til å kunne lage tilfredsstillende regnskapsoppsett i de tilfellene virksomhetene ikke benytter/sender inn Næringsoppgaven. Det er derfor nødvendig med utfyllende noteopplysninger som kan innhentes elektronisk. Standardiserte noteopplysninger er en forutsetning for at de skal kunne brukes i statistikkproduksjon. I forarbeidene til regnskapsloven av 1998 var det lagt opp til at noteopplysninger, så langt det var mulig, skulle standardiseres.

Vi registrerer at noteopplysning 7-20 Obligasjoner ledd 1 og 2 er foreslått opphevet. Opplysningene om balanseført verdi og markedsverdi er erstattet med et nytt ledd i note 7-17 Virkelig verdi av finansielle instrumenter, mens spesifikasjonen etter debitorkategori og pålydende valuta faller bort. Spesifikasjon av norsk og utenlandsk debitor, og norsk og utenlandsk valuta er vesentlige opplysninger for avstemming av nasjonalregnskapets finansielle sektorbalanser. Vi ønsker derfor at også disse opplysningene blir tatt med i note 7-17.

Når det gjelder forenklede noteopplysninger for små foretak viser vi til punkt 9.3.

25 Opplysninger om lønn og annen godtgjørelse til ledende personer

Opplysninger om lønn og annen godtgjørelse til ledende personer er benyttet som statistikkgrunnlag for lønnsstatistikk utarbeidet av SSB. SSB ønsker derfor at plikten til å opplyse om lønn og godtgjørelse til ledende personer opprettholdes i minst samme omfang som i dag, og inngår som en del av de obligatoriske noteopplysningene. SSB har for øvrig mottatt Justisdepartementets høringsnotat vedrørende krav om at allmennaksjeselskaper skal fastsette retningslinjer for selskapets lederlønnspolitik, og saken er til behandling i SSB.

26 Offentlighet og innsendelse av regnskapsdokumenter

SSB stiller seg positive til utvalgets forslag om å utvide innsendingsplikten til Regnskapsregisteret til å gjelde alle regnskapspliktige.

Med vennlig hilsen

Svein Longva